

material in the following interpretations may pass into a zone of another literary genus. Regarding Bulgakov's "Master and Margarita" it is a fairly frequent practice.

All this is aimed not only at the reflection of the worldviews of his time, but also, in its creative program, works to reformat the borrowed genre pattern into a specific, different genre form – a sequel.

REFERENCES:

1. Bronskih, S.V. (2015) Content complexes of Evangelical motives in the novels "Master and Margarita" by M. Bulgakov and "Skyfall" by Ch. Aitmatov. *Science. app. Kharkiv. Nat. un-tu im. G.S. Frying pans. Literary studies. Kiev, Vip. 3 (79). Part 2.* 12–23.

2. Namestyuk, S.V. (2018) The triple reception of demonic image in M. Bulgakov-Ruchinsky-Kulikov. *Mind technologies: step to the future: mater. Int. scientific-practical Congr. Brussels.* 63–66.

3. Namestyuk, S.V. (2018) The theory of TCO from the perspective of Bulgakov's creativity. *Language and literature in the European context: mater. Mizhnar. sciences. conf., assign. 90th anniversary of the day of the People's Writer, publisher Felix Krivin Uzhgorod.* 105–110.

4. Namestyuk, S.V. (2017) Mythopetics of infernal images and motives in the novels "Master and Margarita" by M. Bulgakov and "The First of the First, or The Road from Bald Mountain" by V. Kulikov. *Literature and culture Polissya: zb. sciences. Nizhyn ave., Vip. 86. Series "Philological Sciences". No. 8.* 118–125.

5. Neamtsu, A.E. (2001) Traditional plots, images, motives: articles. *Chernivtsi: Ruta.*

*Небелюк Леся
Івано-Франківськ*

КОГНІТИВНІ МЕХАНІЗМИ ТВОРЕННЯ ЕВФЕМІЗМІВ АМЕРИКАНСЬКОГО АНГЛОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Політичні події дають поштовх до виникнення лексичних засобів з яскраво вираженими вуалітивними функціями. Одним із таких засобів є евфемізми, які широко застосовуються в політичному дискурсі. Їх широке використання пов'язане з тим, що все частіше з'являються негативні факти, які потребують позитивнішого та не надто різкого подання реципієнтам. Евфемізм трактуємо за визначенням В. Б. Великороди, яка розглядає евфемізми як одиниці

вторинної номінації з відносно позитивною конотацією, що використовуються для заміни прямих найменувань, вживання яких з соціально чи психологічно зумовлених причин вважається небажаним (Великорода, 2008, с. 5).

Поява когнітивістики сприяла переходу лінгвістики від вивчення власне мови до розгляду мови як інструмента впливу на когнітивні процеси реципієнта та засоби пізнання світу. Звернення до когнітивних основ явища евфемії дозволяє подивитися на це питання дещо ширше: евфемізація в цьому випадку є ширшим поняттям, ніж внутрішньосистемні відносини між одиницями, вона може розглядатися як механізм формування нового сенсу (поняття), в основі якого лежать певні концептуальні схеми і моделі вторинної інтерпретації знань. З цієї точки зору евфемізація є окремим випадком концептуальної деривації, тобто процесом формування нового сенсу в результаті певного способу інтерпретації вихідного вербалізованого знання, а евфемізм, таким чином, - одним із способів вторинної репрезентації знань у мові. Саме як один із способів концептуальної деривації евфемія може розглядатися в якості особливого механізму мислення на рівні з іншими його механізмами: концептуальною метафорою, концептуальною метонімією, концептуальною інтеграцією, концептуальною інференцією. Суть евфемізації постає в нейтралізації вихідної негативної характеристики, що асоціюється з первинним значенням. Найчастіше в основі нейтралізації негативних характеристик вихідного концепту лежить механізм вторинної номінації, тобто в якості евфемістичної номінації використовується існуючий засіб системи мови. Проте, використана у вторинній функції лексична одиниця не тільки репрезентує вихідний концепт, а й може отримувати новий, додатковий сенс. (Болдырев, Алексикова, 2010, с. 7). Це стає можливим в результаті дії механізмів *концептуальної метафори* (перенесення знань з однієї концептуальної сфери “source domain” в іншу концептуальну сферу “target domain” (Лакофф, Джонсон)), *концептуальної метонімії* (когнітивний процес, в якому один концепт-джерело забезпечує ментальний доступ до другого концепту-цілі в межах одного домена (сфери), або ідеалізованої концептуальної моделі (Kovecses, Radden, 1999)) та *метафтонімії* (концептуальна взаємодія між метафорою та метонімією (Goossens, 2002)). Ці когнітивні механізми ми виявили в основі певних груп евфемізмів американського англомовного політичного дискурсу.

Пиведемо до прикладу евфемізму, когнітивним механізмом творення яких стала концептуальна метафора WAR IS CLEANING:

ethnic cleansing, purification of race (genocide), *disinfection* (mass murder), *mopping up an area* (killing surviving opponents). Таким чином концептуалізація війни як прибирання спричиняє виникнення покращених асоціацій у мовців, адже факт прибирання властивий для побуту практично всіх реципієнтів і є для них добре відомим, і результатом його є порядок і позбавлення від бруду, непотрібних та небезпечних предметів та речовин. Ця концептуалізація сприяє виникненню позитивних або ж нейтральних асоціацій в реципієнтів щодо такого жакливого явища як масове вбивство, а також не викликає жаху та обурення.

Концептуальна метонімія ЦІЛЕ замість ЧАСТИНИ є когнітивним механізмом евфемізма *informal* (acting illegally or without required permission; *literary – casual or easy-going*). *Неофіційний* не сприймається реципієнтами як незаконний, радше як якийсь звичайний, буденний. Неофіційна подія, таким чином, виглядає як така, що відбувається без зайвих приготувань, без пафосу, без певних вимог до поведінки, мови і одягу, але опускається з уваги той нюанс, що вона ще й відбувається без закону. Таким чином *неофіційний* буде цілим, а *незаконний* його частиною у метонімічній моделі ЦІЛЕ замість ЧАСТИНИ. Проте асоціації в реципієнта пов'язані швидше з повсякденністю, чимось несерйозним, а не з незаконною дією. Адже *неофіційний* включає в себе будь-що – від форми одягу і до порушення закону. Таким чином при евфемізації через концептуальну метонімію ЦІЛЕ замість ЧАСТИНИ не робиться акцент на конкретному негативному явищі, а навпаки узагальнюється, включається до концепту широкого розуміння. Негативне явище виступає частиною якогось цілого позитивнішого або нейтрального широкого поняття. При евфемізації політичного дискурсу такими евфемізмами в реципієнтів виникає ілюзія благополучності, успішності та безбідності, адже для пересічних громадян інформація, евфемізована таким чином, не несе повідомлення.

Метафтонімія як когнітивна основа простежується в групі евфемізмів на позначення звільнення з роботи: *new responsibility* (demoted), *pursue other interests* (to be peremptorily dismissed), *pursue another career* (to be peremptorily dismissed), *pursue other opportunity* (to be peremptorily dismissed), *seek fresh challenges* (to be summarily dismissed), *further your career* (to be summarily dismissed). Метафтонімія виражається концептуальною метафорою, яка має метонімічне розширення, тобто евфемізм формується на базі метафори на основі зв'язку за схожістю, крім того, має ще й зв'язок за суміжністю із негативним денотатом, яке він позначає. Таким чином вищенаведені

евфемізми зводяться до спільної концептуальної метафори DISMISSAL IS GETTING A NEW JOB і в той же час її сфера-джерело GETTING A NEW JOB піддається метонімічному розширенню, а саме простежується метонімічний зв'язок (за суміжністю) *нові виклики, розкриття потенціалу* у межах цієї сфери. Метафтонімія в основі вищенаведеної групи евфемізмів викликає асоціації, які можуть виникати саме при отриманні роботи, активізуючи суміжні поняття з отриманням роботи. Таким чином, звільнення з роботи постає перед реципієнтами самореалізацією, як шанс на щось краще.

Отже, евфемізми, утворені шляхом метафоричного переносу та метонімії, характеризуються експресивно-асоціативним компонентом конотації. Перевага цих способів творення евфемізмів пояснюється схильністю мовців до творення образних номінацій та okazіональних, спонтанно утворених евфемічних субститутів (Великорода, 2008, с. 13).

Евфемізми американського англомовного політичного дискурсу можуть послуговуватись когнітивними механізмами концептуальної метафори, концептуальної метонімії та метафтонімії. Ці когнітивні основи можуть збільшувати їх евфемістичний потенціал при завуальовуванні неприйнятних політичних дій і викликати в свідомості реципієнта позитивніші або нейтральні, порівняно з прямою номінацією, асоціації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Goossens, L. (2002) *Metaphonymy: The interaction of metaphor and metonymy in expressions for linguistic action. Metaphor and Metonymy in comparison and contrast*. Berlin, N.Y.: Mouton de Gruyter. P. 349-377.
2. Kovecses, Z., Radden G. (1999) *Towards a Theory of Metonymy. Metonymy in Language and Thought*. Amsterdam, Philadelphia: Benjamins. P. 17-59.
3. Болдырев, Н.Н. Алексикова, Ю.В. (2010) Когнитивный аспект эвфемизации (на материале английского языка). Вопросы когнитивной лингвистики. Тамбов. №2. С. 5-11.
4. Великорода, В.Б. (2008) Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові. Автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. філологічних наук. Львів.
5. Лакофф, Дж., Джонсон, М. (1990) *Метафоры, которыми мы живем. Теория метафоры*. Москва. С. 387-415.